

A Magyar Pszichológiai Társaság és a Magyar Pszichológusok Érdekvédelmi Egyesülete Etikai Bizottságának

STATÚTUMA¹

1. Az Etikai Bizottság (a továbbiakban EB) szervezeti helye

- 1.1. Az EB a Magyar Pszichológiai Társaság (a továbbiakban: MPT) és a Magyar Pszichológusok Érdekvédelmi Egyesülete (a továbbiakban: MPÉE) között létrejött megállapodás értelmében a két szervezet olyan szakmavédelmi szerve, mely elősegíti, hogy a pszichológusok szakmai magatartása megfeleljen az általános szakmai és erkölcsi normáknak. Szükség esetén a pszichológusoknak erkölcsi védelmet is nyújt.
- 1.2. Az EB az elnökből, a társelnökből, egy jogászból, valamint az egyes szekciók, illetve területi csoportok egy-egy képviselőjéből áll. Az EB egyik elnökét az MPT küldöttgyűlése, másik elnökét az MPÉE választja meg. Az elnök és a társelnök a 4 éves ciklus felében funkciót cserélnek. Az EB további tagjait az MPÉE delegálja. A tagokra vonatkozóan – a szekciókkal, illetve tagozatokkal való megbeszélés alapján – az illetékes elnök tesz javaslatot az MPT, illetve az MPÉE vezetőségének, őket a vezetőség bízza meg.
- 1.3. Tevékenységéről az EB az MPT, illetve az MPÉE közgyűlésének, két közgyűlés közötti időben pedig a választott vezető testületeknek számol be. Határozatainak végrehajtása az MPT. Illetve az MPÉE Alapszabályában foglaltak szerint történik.
- 1.4. Tevékenysége olyan eseményekre terjed ki, amelyek megalakulását (1980. február 26.) követően történtek, figyelembe véve az elévülés általános szabályait is.
- 1.5. Az EB a tudomására hozott valamennyi ügyet tanulmányozza. Az illetékességi körébe tartozó kérdésekben az ügyrendjében foglaltak szerint eljár és állásfoglalást alakít ki. Állásfoglalását az érintettekkel írásban közli, illetve indokolt esetben – megfelelő fórumok igénybevételével – a szakmai nyilvánosság elé terjeszti.
- 1.6. Az EB jogosult elvi döntéseket hozni, és azokat az MPT, illetve az MPÉE elé terjeszteni.

2. Az EB feladata

- 2.1. Megvizsgálja és elbírálja azt, hogy valamely helyzet, magatartás nem áll-e ellentétben az MPT Szakmai Etikai Kódexe (a továbbiakban (Szek) előírásaival és a szakmai etika általános szabályaival:
 - a./ Megállapítja, hogy nem folytat-e valaki pszichológusi tevékenységet megfelelő jogosultság hiányában, nem bitorolja-e a pszichológusi címet
 - b./ Elbírálja a pszichológusok között felmerült szakmai etikai jellegű konfliktusokat
 - c./ Javaslatot tesz arra, hogy az MPT, illetve az MPÉE védelmet nyújtson a munkaadók (vagy bármely más szerv) olyan követeléseivel szemben, amelyeket a Szek előírásai szerint nem teljesíthet
 - d./ Felkérésre tanácsot ad a pszichológus hivatás gyakorlásával kapcsolatos olyan kötelesség-összeütközés vagy szükséghelyzet esetében, amikor a tanácsot kérőnek kétségei vannak a helyes eljárást illetően
 - e./ Javaslatot tesz a Szek esetleges továbbfejlesztésére, szorgalmazza a még hiányzó ágazati kódexrészek kidolgozását
 - f./ Értelmezi a Szek-ben foglaltakat
 - g./ Elősegíti, hogy az MPT és az MPÉE tagsága körében a Szek-ben foglalt követelmények megfelelően tudatosuljanak
 - h./ Az illetékességi körén kívül eső ügyeket az MPÉE vezetőségéhez továbbítja.
- 2.2. Az időközben felmerült olyan esetekben, amelyekre a jelenlegi Szek még nem terjed ki, „Elvi állásfoglalás”-t alakít ki, a Szek esetleg nem egyértelmű előírásait tisztázza. Mindezek az MPT és az PÉE vezetőségének jóváhagyása és a meghirdetés után „Ajánlás”-ként, majd a küldöttgyűléseken való elfogadásuk esetén a Szek kiegészítéseként, azzal egyenértékű, kötelező előírás-ként szerepelnek.

3. Az EB illetékessége

- 3.1. Az EB megvizsgál minden olyan szakmavédelmi és ezzel kapcsolatos kliens-, páciens,- illetve társadalomvédelmi ügyet, amelyet a tudomására hozott körülmények alapján – szakmai etikai és/vagy magatartásbeli kérdésként – illetékességi körébe tartozónak minősít.

¹ Jóváhagyta az 1990. október 13-i Küldöttközgyűlés

- 3.2. Az EB közigazgatási, államigazgatási, fegyelmi és bírósági eljárásokban nem illetékes. Amennyiben szükséges, hogy ezeken a fórumokon javaslattal, indítvánnyal, panasszal stb. éljen, az MPT, illetve az MPÉE elnökségének egyetértésével és közreműködésével teheti meg.
- 3.3. Pszichológusok személyét érintő bírósági, illetve egyéb államigazgatási eljárásokba az EB nem avatkozik közbe. Amennyiben azonban a pszichológus a SzEK-be ütköző magatartást tanúsított, ezt az EB megvizsgálja, és kialakítja saját állásfoglalását.
- 3.4. Az EB az illetékességi körébe tartozó szakmai etikai és magatartásbeli kérdések vizsgálata, illetve a döntéshozatal során a SzEK-ben, illetve az ügyrendjében foglaltaknak megfelelően jár el.

4. Az EB hatálya alá eső személyek köre

- 4.1. Az EB eljárásainak hatálya kiterjed az MPT és az MPÉE minden tagjára, valamint azokra a pszichológusokra, illetve munkaviszony keretében pszichológusi oklevélhez kötött tevékenységet folytató olyan személyekre, akiket a SzEK előírásainak megtartására miniszteri rendelet kötelez.

5. Az EB tagjainak jogai és kötelességei

- 5.1. Az EB tagjának szem előtt kell tartania azt a megtisztelő bizalmat, amelyet az MPT, illetve az MPÉE tagsága ráruházott. Minden tettében eszerint kell cselekednie és igazolnia az előlegzett bizalmat. A saját magával szemben felállított etikai mércének tehát a legmagasabbnak kell lennie.
- 5.2. Az EB tagság jogokkal és kötelezettségekkel jár. A tag joga és kötelessége legjobb tudása és képessége szerint részt venni az EB munkájában, kötelessége az EB presztízsének védelme, és az hogy állásfoglalásaival a SzEK előírásainak érvényt szerezzen.
- 5.3. Az EB tagjának joga van arra, hogy minden bejelentett vagy folyamatban lévő ügyről megfelelő információt kapjon. Az erről való gondoskodás az elnök kötelessége.
- 5.4. Az EB tagjának joga és kötelessége, hogy minden olyan információt, amelyet az EB számára szükségesnek ítél, a bizottság valamennyi tagjának a tudomására hozzon.
- 5.5. Az EB tagjait **szigorú titoktartás** kötelezi. A tárgyalások menetéről, illetve a határozatokról – az MPT hivatalos tájékoztatójában publikáltakon és a jogszerű felmentés esetén kívül – senkivel semmit nem közölhetnek.
- 5.6. Ha az EB valamely tagja a többségi határozattal való egyet nem értése miatt visszahívását kéri, annak indokait az MPT, illetve az MPÉE elnökségével és vezetésével közölheti.
- 5.7. A titoktartás megsértése – az EB 1985. június 18-i határozata értelmében – személyre való tekintet nélkül az illető bizottsági tag azonnali visszahívását vonja maga után.

6. Az EB állásfoglalásainak kialakítása

- 6.1. Az EB zárt testület. Ülésein, a tagokon kívül csak az MPT és az MPÉE elnöke és főtítkára, valamint a meghívott szakértők vehetnek részt. A titoktartás kötelezettsége az MPT és az MPÉE elnökére, főtítkára és a szakértőkre is kiterjed.
- 6.2. Döntéseit az EB a kérdés megvitatása után nyílt szavazással, szótöbbséggel hozza. Szavazategyenlőség esetén az elnök állásfoglalása dönt.
- 6.3. A szavazáson csak az EB tagjai vehetnek részt az MPT és az MPÉE elnöke, főtítkára, illetve a meghívott szakértők tanácskozási joggal rendelkeznek.
- 6.4. A többségi döntéssel egyet nem értő tag az állásfoglaláshoz írásbeli különvéleményt csatolhat, amelyet – az EB ülésén ismertetve, de nyilvánosságra hozatal nélkül – az iratokhoz kell csatolni. Különvéleményét az illető bizottsági tag nem hozhatja az EB-n kívül álló személyek tudomására. A többségi véleménnyel egyet nem értő tag az EB ülésén kérheti, hogy különvéleménye – névvel vagy név nélkül – publikálva legyen.
- 6.5. A döntéshez a tagok 51%-ának jelenléte szükséges. Kivételt képeznek azok az elvi állásfoglalások, amelyek jóváhagyás végett az MPT és az MPÉE vezetéséhez kell benyújtani; ilyen esetben a bizottsági tagok 33%-os részvétele is elégséges.
- 6.6. Állásfoglalásaiban az EB nem sérthet jogszabályt. A Pszichológusok SzEK-én kívül figyelemmel kell lennie az íratlan erkölcsi törvényekre is. Ahol a jogszabály lehetőséget ad értelmezésre, elvi iránymutatást dolgozhat ki, amit az MPT és az MPÉE vezetésének jóváhagyása után – az EB elvi állásfoglalásaihoz hasonlóan – „Ajánlás”-ként kell kezelni.
- 6.7. Az ügyvitel, a határozatok és az állásfoglalások szabályszerűségének biztosítása az EB kötelessége. A fellettes szervek ellenőrző kötelezettsége akkor lép hatályba, ha az EB működésében az MPT és az MPÉE alapszabályába vagy jogszabályba ütköző eljárást vélnek felfedezni; ilyenkor új eljárásra hívhatják fel az EB-t. Ezen túlmenően az állásfoglalások kialakításába és az ügyvitelbe nem avatkoznak be. Ha az MPT és

az MPÉE elnöksége és az EB között véleményeltérés mutatkozik, az ügyet - döntésre - az MPT és az MPÉE vezetősége elé kell terjeszteni.

7. Az EB szankcionálási formái

- 7.1. A szakmai etikai vétségek szankcionálásával az EB célja egyrészt azok elkövetésének megelőzése, másrészt a SZEK előírásainak maradéktalan betartatása. A szankcionálás egyetlen módja az erkölcsi elmarasztalás és esetenként annak nyilvánosságra hozása. Remélhető, hogy ez visszatartó erővel hat mindazokra, akik súlyt helyeznek jó hírukra és erkölcsi hitelükre.
- 7.2. Ha a SZEK-ben foglaltakat a SZEK hatálya alá eső személy szegi meg, a Bizottság elmarasztaló döntései a következők lehetnek:
 - a./ Figyelmeztetés
 - b./ Megrovás
 - c./ Amennyiben az illető az MPT, illetve az MPÉE tagja,
 - meghatározott időre (3, illetve 5 évre) szóló, illetve
 - végleges kizárási javaslat az MPT és az MPÉE vezetőségéhez.
- 7.3. Olyan esetekben, amikor az EB megítélése szerint csak kisebb mulasztás történt, de nyilvánvaló a személy jóhiszeműsége, az EB „figyelemfelhívás”-sal fordul a pszichológushoz. Ez még nem elmarasztaló határozat.
- 7.4. Ha a bejelentést az EB aaptalannak találja, akkor eljárását megszüntetheti. A sértett figyelmét felhívja a jogorvoslat törvényes lehetőségeire.
- 7.5. Ha a SZEK hatályán kívül eső személy tanúsít a pszichológiát dezavualó magatartást, vagy illetéktelenül használja a pszichológus címet, illetve illetéktelenül végez pszichológusi oklevélhez kötött tevékenységet, az EB felhívja őt e tevékenység megszüntetésére. Ha az illető erre bizonyíthatóan hajlandó, akkor a múltbeli tevékenységet az EB nem szankcionálja, és az ügyet lezárja.
- 7.6. Ha a bejelentés a pszichológus és s munkaadó között felmerült konfliktus kapcsán keletkezett, és ha a pszichológus álláspontja helyes, az EB az MPT és az MPÉE vezetőségét felhívja arra, hogy a megfelelő fórumokon a pszichológus védelmében járjon el. Az eljáró személy az Elnökség megbízása alapján lehet az EB elnöke, vagy illetékes tagja is.
- 7.7. Ha az EB úgy látja, hogy az ügy elbírálására bírósághoz kell fordulni, a tényállás és a bizonyítékok közlésével elkészíti a szükséges indítványt, és erről az érdekelt feleket írásban tájékoztatja. A bírósághoz, illetve az ügyészséghez, az indítványt az MPT és az MPÉE elnöksége teszi meg.

8. Az EB állásfoglalásainak közzététele

- 8.1. Az MPT és az MPÉE tagságának joga van arra, hogy az EB működéséről tájékoztatást kapjon. Ezért a befejezett ügyekről - elvi útmutatás céljából - legalább évente be kell számolni az MPT, illetve az MPÉE hivatalos értesítőjében.
- 8.2. Az EB plénuma az állásfoglalás kialakításakor szótöbbséggel dönt arról, hogy egy-egy ügy ismertetése az abban szereplő személyek megnevezésével vagy nevük említése nélkül történjen. Az EB javasolhatja a Vezetőségnek az állásfoglalás esetleg más szaklapban való közlését is.
- 8.3. Ha az EB javaslatára a Vezetőség a tag időleges vagy végleges kizárását mondta ki, ezt a határozatot névvel kell publikálni.

9. Az összeférhetetlenség

- 9.1. Sem az EB, sem a TB munkájában nem vehet részt az a bizottsági tag, akinek közreműködése azért nem kívánatos, mert az ügyben érdekelttel:
 - a.) Hozzá tartozói viszonyban van
 - b.) Hivatali függőségi viszonyban van, annak felettese, beosztottja vagy vele egy munkahelyen dolgozik
 - c.) Perben áll vagy állt, illetve a közöttük lévő konfliktus miatt bármilyen hatósági eljárás van vagy volt.
 - d.) Olyan jogviszonyban van, illetve baráti vagy haragos viszonyban van vagy volt, ami miatt nem várható tőle elfogulatlan állásfoglalás.
- 9.2. Ha az összeférhetetlenség annál a bizottsági tagnál áll fenn, akinek a szakterületére a kérdéses ügy esik, akkor arról a területéről más személyt kell – szavazati joggal – meghívni. A bizottsági tag felmentése, illetve szükség esetén más személy maghívása tárgyában az elnök dönt.

- 9.3. Ha az összeférhetlenség az elnök személyével kapcsolatban áll fenn, helyette mindenben az EB társelnöke jár el.
- 9.4. Az összeférhetlenség megállapításának menete:
- a.) Ha az eset bejelentése az EB ülésén történik, a tagok azt követően nyilatkoznak arról, fennáll-e részükről összeférhetlenség vagy nem. Az ülésen jelen nem lévő tagokat haladéktalanul értesíteni kell
 - b.) Ha az eset bejelentése (kivételesen, az EB hosszabb ülészsünete esetén) írásban történik, a tagoknak az összeférhetlenség kérdésében írásban kell nyilatkozniuk
 - c.) Az összeférhetlenségről és az ez okból való felmentésről az elnök köteles az EB minden tagját értesíteni.
- 9.5. Az EB tagjainak a titoktartási kötelezettsége a felmentett taggal szemben is fennáll, neki információt nem adhatnak. A felmentett tag az ügyről az EB tagjainál nem érdeklődik és nekik információt nem adhat.
- 9.6. A valóságnak meg nem felelő összeférhetlenségi bejelentés etikai vétség, amit az EB-nek el kell bírálnia.

10. Tanácsadás

- 10.1. Ha az EB-t csupán tanácsadásra kérték fel, a tanácsadás szóban történhet. Az eljárásról iktatott feljegyzést kell készíteni. A vélemény - a tanácskérő kívánságára - vele írásban közölhető is.
- 10.2. Tanácsadásnál különös figyelemmel kell lenni arra, hogy az késedelem nélkül történjen. Sürgős esetekben ezért a telefon útján történő ügyintézés is indokolt.